

Česká zemědělská univerzita v Praze

Fakulta agrobiologie, potravinových a přírodních zdrojů

Katedra zahradní a krajinné architektury

Srovnání ploch zeleně a jejich řešení v zemích EU a ve střední Asii, na příkladech z České republiky a Kazachstánu

Bakalářská práce

Autor práce: Viktoriya Lapina

Obor studia: Zahradní a krajinařská architektura

Vedoucí práce: doc. Ing. arch. Jan Vaněk, CSc.

© 2018 ČZU v Praze

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svou diplomovou práci "Srovnání ploch zeleně a jejich řešení v zemích EU a ve střední Asii, na příkladech z České republiky a Kazachstánu " jsem vypracovala samostatně pod vedením vedoucího diplomové práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu literatury na konci práce. Jako autorka uvedené diplomové práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušil autorská práva třetích osob.

V Praze dne 18.04.2018

Poděkování

Ráda bych touto cestou poděkovala doc. Ing. arch. Jan Vaněk, CSc. za podporu, ochotu, trpělivost při psaní této bakalářské práce a za jeho cenné rady.

Dále bych chtěla poděkovat RNDr. Oldřich Vacek, CSc. za poskytnutí cenných informací a materiálů.

V neposlední řadě děkuji svým rodičům a kamarádům za podporu a trpělivost.

Srovnání ploch zeleně a jejich řešení v zemích EU a ve střední Asii, na příkladech z České republiky a Kazachstánu

Souhrn

Bakalářská práce se zaměřuje na porovnání vybraných městských parků v Evropě a na Středním východě na příkladu České republiky a Kazachstánu a určení hlavních rozdílů a shod mezi nimi: příčiny vzniku a budování parku, vliv kultury, role ornamentalismu, údržba zahrady a aktuálnost v dnešní době. Velmi důležitým prvkem, kterému je v této práci věnována pozornost, je ornamentalismus. V práci jsou uvedeny ukázky ornamentů, popsán jejich význam a využití v krajinné architektuře v území České republiky a Kazachstánu.

Klíčová slova: zahrada, park, ornament, ornamentalismus

Comparison of the green spaces and landscape design in EU and central Asia, examples in Czech Republic and in Kazakhstan

Summary

The bachelor thesis compares selected European and Middle East urban parks illustrated by the example of the Czech Republic and Kazakhstan. The thesis compares and contrasts their main features: reasons for creation, the influence of culture, the role of ornamentalism, garden maintenance. The work also pays attention to such an important element as ornamentalism. The thesis also presents samples of ornaments, describes their meaning and use in landscape architecture of the Czech Republic and Kazakhstan.

Keywords: garden, park, ornament, ornamentalism

Obsah

1 Úvod.....	1
2 Cíl práce.....	2
3 Vznik prvních záhrad	3
4 Zahradní umění tisícileté historii Prahy	4
4.1 Vrtbovská zahrada - dědictví Unesco	7
4.1.1 Brána	8
4.1.2 Nádherné terasy Vrtbovské zahrady	9
4.1.3 Sala terrena: na úpatí první terasy	9
4.1.4 Dolní terasa: překrásný výhled na francouzské záhony	10
4.1.5 Prosřední terasa: sochařská výzdoba zahrady.....	11
4.1.6 Horní terasa: Pražský hrad jako na dlani	14
4.1.7 Současný život Vrtbovské zahrady.....	15
4.2 Karlovo náměstí - největší náměstí v ČR.....	16
4.2.1 Historie vzniku	16
4.2.2 Vylepšení vzhledu	17
5 Zahradní umění Středního východu	18
5.1 Současná podoba kazašských záhrad: vliv ruské kultury a evropských standartů	19
5.1.1 Principy budování parků a záhrad v Kazachstánu	19
5.1.2 Renovace parku Žastar (Mládeže) ve městě Ust'-Kamenogorsk.....	23
5.1.3 Park zamilovaných v Astaně „Žastar Sajabagy“ – romantické místo plné nových tendencí	26
6 Význam ornamentalismu pro evropské a východní záhady na příkladu České republiky a Kazachstánu	29
6.1 Ornamentalismus v Kazachstánu	30
6.2 Ornamentalismus v České republice	34
7 Hlavní společné prvky a rozdíly parku České republiky a Kazachstánu.....	37
8 Závěr	39
9 Seznam použité literatury.....	40
10 Přílohy	42

1 Úvod

Tato bakalářské práce se zabývá vznikem a vývojem parků v Evropě a na Středním východě, je porovnání vybraných městských parků a určení hlavních rozdílů a shod mezi nimi. Aktuálnost předložené práce spočívá v tom, že umožňuje čtenáři na základě provedené analýzy pochopit, co mají společného dvě vzdálené kultury, a v čem se naopak liší.

Již odedávna lidé pochopili, jak významnou úlohu plní pro města zahrady a parky. Mají nejenom estetický a psychologický význam, ale i ekologický. V 21. století více než polovina obyvatel Země žije ve městech, jež nejsou příznivá pro lidské zdraví. Z toho důvodu stále více dává o sobě vědět potřeba „zelené architektury“. Vzhledem ke schopnosti zeleně příznivě ovlivňovat stav okolí, měla by být maximálně přiblížena k zónám pobytu, práce, studia a odpočinku lidí. Zelený porost nejenom vytváří příznivé mikroklima a hygienické podmínky, ale podtrhuje uměleckou výraznost architektonických souborů.

To vše činí studium krajinné architektury vsutku aktuální záležitostí. Porovnání českých parků a jejich dlouhé historie s 15–20 let starými letními kazašskými parky poskytuje výborný náhled na význam oboru.

S ohledem na moderní tendence v oblasti krajinné architektury poznatky z porovnání českých a kazašských parků mohou posloužit při budování zcela nového typu parků, které v sobě spojí muslimskou a evropskou kulturu.

Velmi důležitým prvkem, kterému je v této práci věnována pozornost, je ornamentalismus. Právě ten tvoří základ kultury muslimského národa. V práci jsou uvedeny ukázky ornamentů, popsán jejich význam a využití v krajinné architektuře.

2 Cíl práce

Hlavním cílem bakalářské práce je porovnání zeleného porostu městských parků a zahrad v Evropě a na Středním východě na příkladu České republiky a Kazachstánu; definovat hlavní rozdíly a shody postupů při budování parků: příčiny vzniku, vliv kultury, role ornamentalismu, údržba zahrady a aktuálnost v dnešní době.

3 Vznik prvních záhrad

Odedávna práve zahrada sloužila jako místo, kde člověk mohl pocítit plnost života a osvobození od starostí každodenního života. V staroperské tradici se zahrada nazývala „*pairi-dae'za –ohraničený*“, oddělený zdmi (*pairi*) a upravený zelený prostor (*diz*). S tímto pojmem úzce souvisí hebrejský pojem „*pardés*“, který ve Starém zákoně označuje zahrady a královské sady. Z východních jazyků toto slovo bylo převzato řeckou a římskou kulturou, ve které získalo podobu „*paradeisos*“ v řečtině a „*paradisus*“ v latině. Používalo se i pro označení Nebes, kam putují po smrti světci. Taková interpretace neodporuje původnímu označení těch nejkrásnějších míst na světě, kde příroda má dokonalou podobu a vnáší klid do duše.

Zahrada, jeden ze zkoumaných v této práci jevů, je báječným úkazem v dějinách kultury. Je tvořena vybranými ukázkami přírody, které těší všechny lidské smysly – zrak, chuť, sluch a čich. Proto již od pradávna lidé vysazovali květiny, ovocné stromy a keře, koření, voňavé bylinky a léčivky.

Již ve starověkém Egyptu lidé využívali léčivou sílu rostlin k uzdravení nejrůznějších nemocí. S rozvojem lékařství a shromážděním vědomostí o vlastnostech léčivých bylin se začaly pěstovat cíleně.

There was a clear distinction between domestic space, made for the body at rest, and sacred space, made for the spirit (*ka*). Religious awe was the emotion produced by temples: they drew attention to the splendor of the universe, to man's place in creation and to the sacred role of pharaohs in maintaining order. Five Egyptian garden types can be distinguished: fruit and vegetable plots, domestic courtyards, palace gardens, temple sanctuaries, plant and animal parks. (Turner, 2011)

Jen málo, kde se ve světě zahradnického umění dostalo tak inspirované tenkosti jako v Japonsku.

Japonci učili se pronikat do tajemství harmonie přírodních sil, vytvářet jezírka a potoky, vysazovat keře a stromy, znát tvary zahradních kamenů i to, jak všechny tyto prvky sestavovat, aby jimi vyjádřili symboliku zahrad, nejčastěji spojenou s představou dlouhého života, lidského štěstí a vztahu člověka k přírodě. (Hrdlička, Hrdličková, 1996)

Vznik prvních zahrad v Itálii spadá do 2. století. Díky Aristotelovým a Theofrastovým dílům se dochovaly popisy uměleckých předmětů – soch, maleb na keramice, obrazů bohů zachycených při odpočinku nebo meditaci v zahradách.

Základy bylinného lékařství položila encyklopedie „De Materia Medica“ Pedania Dioscorida, původem řeckého lékaře a botanika žijícího v 1. století. Dioscorides popsal bezmála 600 léčivých rostlin a doplnil dílo ilustracemi, které velmi pomáhaly určovat konkrétní druhy rostlin. Po dobu patnácti století toto dílo bylo hlavním zdrojem poznatků o léčivých rostlinách v Evropě.

Klášterní zahrady se staly předchůdcem botanických zahrad. Objevovaly se v Evropě od 4. století. První botanické zahrady vznikaly počátkem 14. století v Itálii. Později v 16.–17. století se zakládaly v dalších zemích – Německu, Francii, Švédsku a Velké Británii. Sloužily především pro pěstování léčivých rostlin. V době velkých zeměpisných objevů se botanické zahrady využívali ke zkoumání dovezených rostlin.

V raném středověku se objevily první lékárnické zahrady, které byly zakládány kolem klášterů. Sloužily jako obdoba vědeckého pracoviště, na kterém se zkoumaly léčivé vlastnosti rostlin. Mniši měli blízký vztah k přírodě a dokázali ve svých zahradách spojit praktické využití a harmonické souznění barev a velikostí květů. Byla to vskutku rajska zákoutí. Právě tyto zahrady inspirovaly vznik renesančních parků.

Na staré Rusi lékárnické zahrady se taktéž zakládaly v okolí klášterů. První zmínky o takových zahradách se objevují v 11.–13. století.

Botanická zahrada Orto Botanica v italské Padově je nejstarší stále fungující botanickou zahradou. Byla založena v roce 1545 podle rozhodnutí Senátu Benátské republiky, aby posloužila pro pěstování léčivých bylin pro lékařskou fakultu Padovské univerzity. Pokládá se, že původní projekt zahrady navrhl benátský patricij Daniele Barbao.

Uspořádání klášterních zahrad na Rusi ovlivnily i evropské zkušenosti, a to díky dostupnosti náboženské literatury v latině a řečtině.

4 Zahradní umění tisícileté historii Prahy

Hlavní roli při vzniku zahrad v Praze sehrály kláštery, jež se objevovaly od roku 973. Téměř každý klášter měl poblíž nevelkou zahrádku. Na základě písemných svědectví

z Kosmovy Kroniky české z 12. století se ví o vinicích na západním svahu hory Petřín, což lze považovat za první projev krajinné architektury. V roce 1130 kníže Soběslav I. daroval kanovníkům ovocnou zahradu. Později v roce 1358 vyšlo nařízení o vzdělávání vinic a ovocných sadů. Díky tomu středověk je v Čechách spojován především s ovocnými zahradami a vinicemi.

Na konci gotického období nejrozvinutější částí Prahy bylo Staré Město, ve kterém nezastavěné plochy byly ve velkém věnovány zakládání zahrad. Oblast, která spojovala Pražský Hrad a Vyšehrad, pokrývala řada vinic. V té době Praha patřila mezi největší evropská města, avšak v první polovině 15. století kulturní centrum zasáhly husitské války. Během tohoto období kláštery sloužily ke skladování nejrůznějších věcí – potravin, dřevěných trámů, cihel apod. Nejvíce ale utrpěly právě zahrady, vinice a Královská obora. V první polovině 16. století pod vlivem italské kultury v Praze začíná období renesance. Později se projevil vliv severské, německé a holandské renesance. V roce 1533 podle nařízení císaře Ferdinanda I. byla založena Královská zahrada. Mezi dochované historické památky zahrady patří: Letohrádek královny Anny, Mičovna, Zpívající fontána, Prezidentský domek a Herkulova kašna. V roce 1538 se dominantou zahrady stal letohrádek, za jehož autora se považuje architekt Paolo della Stella. V době největšího rozkvětu Královská zahrada měla bažantí školku, rybník pro chov vzácných ryb a vodních ptáků, a Lví dvůr, ve kterém byli chováni lvi, tygři, rysi, medvědi a vlci. Pěstovaly se tam exotické stromy a okrasné keře: fíkovníky, citrusové stromky, cedry. Tulipány se zde objevily ještě dřív, než se dostaly do Nizozemska. V roce 1554 turecký vyslanec daroval cibulky tulipánů císaři Ferdinandovi I.

Obrázek č. 1 pohled do zahrady (zdroj: <<http://www.fototuristika.cz/tips/detail/932>>)

Součástí renesančních paláců byly zahrady ozdobené fontánou, kolonádou nebo pavilonem, který byl navržen tak, že byl vidět z okna nebo otevřené arkády. (Baševá-Kočáková, 1991)

V 17. století vliv italské a francouzské kultury podněcuje rozvoj geometrických zahrad. Velké oblibě se těšily villegiatury – venkovská sídla pro letní pobyt. Příkladem dokonalé stavby typu villegiatury je zámek Troja na pravém břehu Vltavy.

Obrázek č. 2 pohled do záhrady Troja (zdroj: <<http://www.ghmp.cz/doprovodne-akce/barokni-promenada-zahradami-trojskeho-zamku/>>)

Zahrada Trojského zámku sestává z několika harmonicky laděných částí – zahradní terasy, pravidelného geometrického parteru s centrální fontánou a dekorativními keři a ovocné zahrady se sítí cestiček uspořádaných do tvaru hvězdy. (O.Baševá-Kočáková, 1991)

K nejmalebnějším zahradám v barokním stylu 17. století se řadí zahrady na svazích Petřínu. Je to dáno tím, že dříve se na tomto místě nacházely rozsáhlé vinice. Příloha A- mapa Petřín.

V polovině 18. století v Praze proběhla řada významných změn. Podle nařízení Marie Terezie v roce 1749 městské hradby byly zrušeny. Patent císaře Josefa II. z roku 1784 spojil čtyři dosud samostatná pražská města do jednoho administrativního centra. Nové příměstské čtvrti získaly statut samostatných měst. Po zasypání hradebního příkopu mezi Starým a Novým Městem se výrazně zlepšil stav zanedbaného centra Prahy. Na místě stržených hradeb byly vysázeny aleje. Centrem ulice procházela promenáda Nová alej ozdobená klasicistní vodní nádrží. Za vlády Marie Terezie se také projevil vliv anglického zahradnictví, například v Královské oboře. V roce 1804 obora byla zpřístupněná veřejnosti. (O.Baševá-Kočáková, 1991)

Od poloviny 19. století staré barokní a renesanční zahrady byly podrobeny změnám, vyvolaným novými tendencemi v krajinné architektuře. Celková podoba zahrad zůstala nedotčená. Změny se projeví pouze místy, například: vysázení mladých stromů a obnova chodníků. Avšak na konci 19. století přišly výrazné změny, které se dotkly zejména krajinné architektury (na rozsáhlém území Smíchova a Královské zahrady). Příčinou se stalo bezohledné podnikání a spekulace pozemky.

V sedmdesátých letech 19. století hodnota zahrady jako architektonického díla rychle klesala. Přejít ke geometrické koncepci byl výsledkem tvůrčího hledání. Avšak díla „nového přístupu“ byly oceňovány jako méně významné než všechny předešlé výtvořiny.

Další rozvoj krajinné architektury v Praze směřoval ke koncepci „města budoucnosti“ a „zahradního města“. Při zakládání krajinných parků se uplatňovaly dendrologické novinky, kterým se dostalo širokého využití v České republice. Po druhé světové válce lidé začali projevit větší zájem o kulturní dědictví. Toto období začalo restaurováním Pražského hradu.

Moderní rozvoj městské zeleně v 21. století počítá s budováním zelených radiál směřujících k centrální části města.

Pro správné vyřešení funkčnosti zahradního prostoru je vhodné udělat seznam činností, který bude obsahovat: potřebu místa pro venkovní posezení nebo klidný odpočinek, plochy pro okrasné květinové a keřové záhony, volné plochy pro jednoduché sporty, místo pro zeleninové a bylinkové záhony a ovocné keře a místo pro psa nebo jiná domácí zvířata. (Pavlačková, Pavlačka, 2002)

4.1 Vrtbovská zahrada - dědictví Unesco

Kouzlo Vrtbovské zahrady spočívá v tom, že je schována před lidským zrakem vysokou dřevěnou bránou, a najít ji bez předchozí přípravy není jednoduché. Tato zahrada je považována za jednu z nejkrásnějších barokních zahrad Evropy a chloubu hlavního města České republiky. Byla zařazena do seznamu chráněných památek Unesco.

Vše začalo vinicí. Na počátku 18. století Jan Josef z Vrtby nařídil založení zahrady u rodového paláce, který postavil jeho děd Sezim z Vrtby. Ještě před tím se na tomto místě nacházelo sídlo a vinice šlechtice Kryštofa Haranta, který podpořil protihabsburské stavovské

povstání (1618–1620), a byl za to s'at spolu s dalšími 27 účastníky na Staroměstském náměstí.

Jan Josef Vrtby se držel opačných, tedy prorakouských názorů. Po více než 20 let byl nejvyšším purkrabím Pražského hradu (místodržící arcivévody rakouského) a byl nejvlivnější osobou v Českém království. Pro oddanou službu a prorakouskou politiku (na úkor českým zájmům) byl pasován na rytíře Řádu zlatého rouna, což bylo jedno z nejvýznamnějších vyznamenání té doby.

Nebyl to lehký úkol, protože pozemek ve tvaru klínu byl velmi svažité. Kromě toho italské zahrady obvykle mívaly četné terasy, což vyžadovalo upevnění svahů podpurnými zdmi a následné obložení dekorativními kameny.

V italské zahradě musely být přítomny prvky, jako jsou umělé jeskyně, niky a balustrády, a to vše v obklopení soch. Terasy propojené četnými schodišti a rampami představovaly další nezbytnou součást zahrad tohoto stylu. Bylo komplikované uspořádat kaleidoskop z malých architektonických prvků na poměrně malém území o ploše přibližně 3000 m². Tento úkol byl svěřen věhlasnému architektovi Františku Kaňkovi. S vytvářením překrásné zahrady na svahu Petřínského kopce mu pomáhal malíř Václav Vavřinec Reiner, autor fresky Bakchanálie v oválném sále Dientzenhoferovy vily, a sochař Matyáš Bernard Braun, kterého proslavilo jeho debutové dílo Sen svaté Luitgardy, zdobící Karlův most. Příloha B – mapa Vrtbovský zahrady.

4.1.1 Brána

První, co návštěvník vidí při vstupu do zahrady, je brána zdobená Atlantem držícím Zemi. Ve starověké mytologii symbolizoval titána podpírajícího nebeskou klenbu.

Obrázek č. 3 pohled do brány (zdroj:

https://www.tripadvisor.ru/LocationPhotoDirectLink-g274707-d8020460-i272542917-The_Vrtba_Garden-Prague_Bohemia.html >)

4.1.2 Nádherné terasy Vrtbovské zahrady

Výsledkem spolupráce talentované trojice mistrů byla nádherná zahrada rozdělená do tří teras.

4.1.3 Sala terrena: na úpatí první terasy

Nejnižší terasu zdobí odpočinková síň, již se říká sala terrena (přízemní sál).

Zdi jedné z místností jsou dekorovány dřevěnými panely se zpěvnými ptáky. Kdysi tyto panely zdobily jeden ze sálů Pražského hradu, ale za sovětského režimu byly odepsány k likvidaci. Dřevěné panely se podařilo zachránit, a po roce 1989 se staly perlou Vrtbovských zahrad. Hlavní úlohou nástěnné malby v sala terreně je optické rozšíření prostoru. Měla sloužit jako hudební nebo taneční prostor. Proto po stranách klenutého vstupu jsou vyobrazeny vlevo – muž hrající na violoncello, vpravo – tanečnice s tamburínou. Zadní část zdobí starý obraz spojující přízemní sál se zahradou.

Osnovou sálu jsou sochy antických bohů Bakcha a Ceresy od Matyáše Brauna. Jsou umístěny daleko od sebe, ale jejich vztah je naznačen tím, že jsou k sobě otočeny. Ceres je starořímská bohyně plodnosti a zemědělství, patronka sirotků a opuštěných dětí. Socha ukazuje bohyni s obnaženými prsy a s obilím v ruce. Bakchus je bohem vegetace, vína, vinařství, úrodnosti a inspirace. Zcela nahý bůh je přikryt pouze listy hroznů a v levé ruce drží vinnou révu.

Václav Reiner se postaral o fresky zdobící klenbu sala terreny. Ústřední freska zobrazuje antické bohy Venuši a Adonise. Venuše je ochromená láskou k Adonisovi; v ruce má zlaté jablko.

Je to jablko sváru, které uražená bohyně Eris vhodila mezi Junonu, Minervu a Venuši, aby se pomstila za neodpustitelnou neomalenost, když nebyla jako jediná z bohů pozvána na svatbu krále Pélea a Thetidy. Jablko s nápisem „Té nejkrásnější“ nakonec získala Venuše, takže se stalo symbolem jejího triumfu. (Bažant, Bažantová, 2011).

V sále je i tajná místnost. Sloužila k tomu, aby služebnictvo mohlo připravovat pohoštění, aniž by vyrušovalo pány. Dnes se tu připravuje na svatební obřady.

Obrázek č.4 pohled do Sala terrena (zdroj:< <https://pragagid.ru/vrtbovska-zahrada-1191> >)

4.1.4 Dolní terasa: překrásný výhled na francouzské záhony

Z dolní terasy se odkrývá krásný výhled na čtyři květinové záhony, které symetricky obklopují malý kulatý bazének se sochou „Putto bojujícího s drakem“. Ten symbolizuje předzvěst pozemského nebo andělského ducha.

Záhony jsou zdobeny keři zimostráze vždyzeleného (*Buxus sempervirens*), které jsou díky umění řezu vytvarovány do různých geometrických tvarů. Zahradníci se po dlouhá léta tak mistrovsky starali o keře, že při pohledu z dálky se zdá, že záhony jsou pokryty měkkým zeleným vzorovaným kobercem. Květiny v rozestupech mezi keři jsou vysázeny tak hustě, že vzniká neopakovatelný pestrobarevný vzor. Zahradu zdobí také vysoké keře ve tvaru kužele nebo koule.

Obrázek č. 5 pohled do dolní terasy (zdroj:< <http://www.praga-praha.ru/vrtbovska-zahrada/> >)

4.1.5 Prosřední terasa: sochařská výzdoba zahrady

V průhledu mezi dvěma stromy zeravu západního (*Thuja occidentalis*) se otevírá velkolepá podívaná: široké schodiště se z jednoho centrálního toku větví ve dvě směrem ke stranám, a harmonizuje tak celkové uspořádání zahrady. V minulosti schodiště zdobila malba. Horní část stěny je ozdobena kamennými vázami a sochami antických bohů – Jupitera, Merkura, Junony, Minervy, Venuše, Adonise.

Obrázek č. 6 reliéfy na dekorativní váze (vlastní kresba)

1. Jupiter – majestátný bůh vyvstává před divákem obnažený, s vavřínovým věncem na hlavě a orlem u nohou. V pravé ruce drží blesk, kterým ukazuje na nebe. Levá ruka je dole a vyzývá k akci.

Obrázek č. 7 bůh Jupiter (vlastní kresba)

2. Merkur – bůh obchodu, zisku a bohatství, patron cestovatelů, syn Maii. Zvednutá paže vypovídá o přistání na zem pro vyslechnutí dalšího Jupiterova nařízení po vyřešení konfliktu mezi Minervou, Junonou a Venuší.

Obrázek č. 8 bůh Merkur (vlastní kresba)

V Bájích římského polyhistora Hygina se píše o tom, jak Jupiter vyřešil spor o jablko sváru: přikázal Merkurovi, aby bohyně vzal na horu ldu k Paridovi Alexandrovi, který je měl rozsoudit. Junona slíbila Paridovi, že bude pánem všech zemi a bude nejbohatší ze všech, když se rozhodne pro ni. Minerva mu slíbila, že když ji zvolí bude nejstatečnější ze smrtelníků a předci všechny ve zručnosti Venuše mu však slíbila, že mu dá za ženu Helenu, dceru Tyndarea, jež byla nejkrásnější ze všech žen. Paris dal přednost poslednímu návrhu a prohlásil za nejkrásnější Venuši. (Bažant, Bažantová, 2011).

3. Juno – bohyně manželství, domácnosti, mateřství a ženské plodnosti. Socha ji vyobrazuje nahou. Podobně jako Jupiter objímá svůj atribut, páva. Její obličej je obrácen vzhůru k nebesům, kde vládne její manžel – Jupiter.

Obrázek č. 9 bůh Juno (vlastní kresba)

4. Minerva – je římskou bohyní moudrosti. Jako jediná se dívá dolů přímo na diváky, což vytváří mezi nimi kontakt. Pravou rukou ukazuje na hlavu Medusy s široce

rozevřenými ústy a vyplazeným jazykem. Ve Vrtbovské zahradě zosobňuje odvahu a umění.

Obrázek č. 10 bůh Minerva (vlastní kresba)

5. Venuše – bohyně krásy, tělesné lásky, touhy, plodnosti a prosperity. Ve Vrtbovské zahradě není vyobrazena zcela obvyklým způsobem. U její pravé nohy se pes snaží upoutat pozornost bohyně, zatímco samotná Venuše se pokouší toutéž nohou přilákat pozornost milence. Celá podoba bohyně lásky vypovídá o touze po milovaném Adonisovi, který se nachází v jižní části zahrady.

Obrázek č. 11 bůh Venuše (vlastní kresba)

6. Adonis – bůh, jehož kráse se nevyrovnali ani smrtelníci, ani bohové, a proto se do něj zamilovala samotná bohyně krásy. Opírá se o kmen a drží v ruce luk. U nohou mu leží zabitý divočák, a symbolizuje tak bohovu zálibu v lovu. Obličej má odvráceny od Venuše, kterou ignoruje. Překvapivě vzhlíží nahoru k Merkurovi, který se sklání ke svému partnerovi.

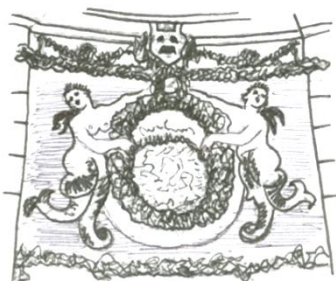

Obrázek č. 12 bůh Adonis (vlastní kresba)

Vlevo před schodištěm je vidět věž kostela Panny Marie Vítězné, který proslul soškou Pražského Jezulátka umístěnou v bočním oltáři. Úchvatně vypadají i zdi okolních budov pokryté břechťanem.

4.1.6 Horní terasa: Pražský hrad jako na dlani

Rozvětvené schodiště vede na horní úzkou terasu – *gloriet*. Gloriet je venkovní stavba na vrcholu zahrady. Je dekorován reliéfy božstev vodního živlu – čtyř mořských panen a dvou tritonů. Rozhlednu zdobí oblouk s mořskými mušlemi.

Obrázek č. 13 mořské vily (na gloriету) (vlastní kresba)

Obrázek č. 14 Neptun a Říční bůh (vlastní kresba)

Pražský hrad a Malá Strana jsou odsud vidět jako na dlani. Vlevo se koupe ve slunečních paprscích kopule kostela svatého Mikuláše.

Obrázek č. 15 pohled do horní terasy (zdroj: <<http://www.praga-praha.ru/vrtbovska-zahrada/>>)

4.1.7 Současný život Vrtbovské zahrady

Po přeměně Vrtbovské zahrady na činžovní dům sloužila jako místo pro procházky s dětmi. Časem zchátrala a zeleň byla téměř zcela zničená. Zachovaly se pouze dva zeravy (*Thuja occidentalis*) u vstupu na prostřední terasu.

Barevnost zahradě vnáší letničky, dvouletky, růže i trvalky. (B. Pacáková-Hošťáková. 2016)

Příběh znovuzrození Vrtbovské zahrady začal až v devadesátých letech 20. století. V létě 1988 znovu otevřela svou bránu návštěvníkům. Rekonstrukce trvala pět let. Bylo použito dvanáct tisíc sazenic zimostřázu pro pouhou prostřední terasu a deset tisíc violek z Itálie.

Dnes je to oblíbené místo nejenom pro výlety, ale i pro svatební obřady. V sala terreně jsou často pořádány hudební koncerty.

Obrázek č. 16 svatební obřad v záhradě (zdroj: <http://tisamsebegid.ru/praha/vrtbovskiy-sad> >)

4.2 Karlovo náměstí - největší náměstí v ČR

4.2.1 Historie vzniku

Po založení Nového Města Karlem IV. se toto náměstí nazývalo Velkým tržištěm (Forum Magnum), Novoměstským rynkem (Circus Novae Civitas) nebo rynkem Hořejšího města. Náměstí hrálo významnou roli také díky Novoměstské radnici, která je umístěna v jeho severní části. V 15. století se zde nacházel Dobytčí trh. V letech 1393–1791 uprostřed náměstí stála Kaple Božího Těla, těsně obklopená malým hřbitovem, na kterém byl pohřben Jan Campanus Vodňanský. V roce 1784 za vlády Josefa II. kaple byla odsvěcena a o několik let později zbořena. Ještě před zahájením stavby kaple se zde nacházela věž, na které druhý pátek po Velikonocích byly vystavovány říšské korunovační klenoty a svaté ostatky. Tato událost lákala do Prahy nejenom návštěvníky z celé země, ale i cizince. V jižní části náměstí stála budova vězeňské nemocnice a třináct starých domů. Podle legendy u jednoho z nich ležel velký mramorový kámen s vyrytým křížem, umrlčí hlavou a letopočtem 1627. Mělo se za to, že kámen označoval místo, na kterém tajně v noci byli popravováni odsouzení představitelé duchovenstva a šlechty. První poprava zmíněného roku se konala na několika protestantských duchovních, kteří měli připravovat spiknutí proti císaři. V severní části náměstí se nacházela tzv. „slanečková bouda“. Prodávaly se tam sušené ryby, slanečci a sůl. Až do zbourání v roce 1862 budova pod názvem „*Salle romaine*“ byla pronajímána různým umělcům, cirkusům a ochotnickým spolkům.

Obrázek č. 17 dobytčí trh roku 1720 (zdroj:

http://www.taggmanager.cz/poi_images/4722/8836_dobytci_tr.jpg)

4.2.2 Vylepšení vzhledu

V polovině 19. století se náměstí přejmenovalo na Karlovo. O zkrášlení nevzhledného prostoru, zachování jeho celistvosti a první výsadby stromů se zasadil hrabě Karel Chotek. V roce 1876 byly dokončeny práce na parkové úpravě náměstí v anglickém stylu podle projektu architekta Bedřicha Wünschera. Práce vedl český zahradník Josef Fiala. V letech 1884–1885 byly uskutečněny plány nového ředitele pražských parků a zahrad Františka Thomayera, který propojil obě části náměstí, architektonicky je sjednotil a vysadil obvodové stromořadí. Byly vysázeny především vytrvalé druhy: jehličnan japonský (*Styphnolobium japonicum*), javor stříbrný (*Acer saccharinum*), dub velkoplodý (*Quercus macrocarpa*) a platan javorolistý (*Platanus × acerifolia*). Velkolepý platan v centrální části parku je ze všech stromů nejstarší a údajně pochází již z předchozí úpravy architekta Wünschera.

Předností Wünscherovy koncepce byla práce se stromovými dřevinami a jejich rozmístění takovým způsobem, aby zůstala zachována všestranná průchodnost náměstí. Působivost monumentálního prostoru náměstí Wünscher podpořil třídou obvodovou alejí. (Pacáková-Hošťálková, 2016)

Uprostřed každé ze dvou hlavních částí parku se nachází vodní nádrž. Dodnes park tvoří jeden celek, a to nehledě na to, že jím prochází dvě frekventované ulice – Ječná a Žitná. V severní části parku se nachází pomník Vítězslava Háška s fontánkou od Bohuslava Schnircha z roku 1881. Příloha C pohled do parku.

Nedaleko Novoměstské radnice je barokní fontána se sochou sv. Josefa od Matouše Jäckele z roku 1698. V obou rozích větších částí parku při Resslově ulici jsou umístěny výstupy z metra. Před budovou ČVUT stojí socha Elišky Krásnohorské (autorka Karla Vobišová, 1931), naproti přes ulici pomník Karoliny Světlé (Gustav Zoula, 1910). Před kostelem sv. Ignáce je pomník Jana Evangelisty Purkyně (Oskar Kozák, Vladimír Štrunc, 1961), proti Faustovu domu pak pomník botanika Benedikta Roezla (Vosmík, Zoula, 1898). Příloha D sochy Karlova náměstí.

Karlovo náměstí je považováno za největší pražské náměstí s největším počtem soch. Jeho rozloha, např. podle Emanuela Poche, činí 80 500 m² (8,05 ha).

5 Zahradní umění Středního východu

V průběhu dějin Středního východu hlavní starostí jeho obyvatel bylo budování zavlažovacích systémů (irrigation), rozšiřování kultivovaných ploch, výsadba lesů a zakládání zahrad. To vše sloužilo jako spolehlivá ochrana proti nástupu pouští. Právě proto všichni středovýchodní vládci se tolik starali o rozvoj vodních staveb, což vyžadovalo zachování vlastnického práva na půdu v rukou jediného vlastníka. Soukromé vlastnictví na Středním východě téměř neexistovalo. Takový přístup přivodil na jedné straně rozšíření ploch zemědělské půdy, zahrad a pastvin, a k technické zaostalosti na straně druhé. Téměř po dvě tisíciletí omač – „omach“ (středovýchodní druh rádla) zůstával hlavním nástrojem pro zpracování půdy. Ani daňový systém a kmenové vztahy se nijak výrazně neměnily. Kočovnický způsob života přetrval až do moderních dějin. V důsledku těchto faktorů si lidé zvykli spíše na praktické využívání půdy než estetické. Během putování po stepích se střetávali s dalšími kmeny v boji o pastviny a s centralizovanými státy, které vymáhaly daně.

Kvetoucí oázy Středního východu od pradávna lákaly dobyvatele. V 6.–4. století př. n. l. Střední východ byl součástí obrovské Perské říše. Většina půdy se využívala pro účely zemědělství a chovu zvířat, což způsobilo zhoršení její kvality. V 6. století př. n. l. se náhle spustila rozsáhlá stavba vodních nádrží. Po uplynutí 500 let stavba těchto vodojemů způsobila nezvratnou ekologickou katastrofu – vysychání dvou největších vodních ploch na území Kazachstánu – Kaspického moře a Aralského jezera. Místní obyvatelé pěstovali pšenici, proso, rýži, věnovali se zahradničení a zelenářství.

V důsledku četných válek struktura měst na území Kazachstánu získala poněkud zvláštní rysy, které odrážely lokální ekonomiku. Na východním okraji, v Sedmiřící, kde

kočovaly turkické kmeny, z nomádských obezděných stanovišť postupně vyrostla opevněná města. V těchto městech se před válkou ukrývalo obyvatelstvo a dobytek, stavěly se tam jurty. Žádné zděné stavby v takových městech nebyly. Pro Čujskou kotlinu jsou příznačné tzv. osady s dlouhými náspy. Tento typ osad sestával z jádra těsně zastavěného obytnými stavbami, napojené citadely a dvou řad hradeb – jedna obklopovala obytnou zónu, druhá pole a zahrady.

5.1 Současná podoba kazašských zahrad: vliv ruské kultury a evropských standartů

5.1.1 Principy budování parků a zahrad v Kazachstánu

Veřejné parky a obytné stavby z dob SSSR prodělaly dlouhý historický vývoj. Měnily se nejenom architektonické styly, stavební technika a materiály, ale i nomenklatura staveb a jejich vazba na přírodní prostředí. Zatímco zámky, hrady, paláce, kláštery a chrámy vyrůstaly v rozmanitém přírodním prostředí, moderní kazašské veřejné parky vznikají v prostředí husté vícepodlažní městské zástavby. Vysoké ceny městských pozemků a stávající územní plán znemožňují vytvoření bohatého zeleného pásma v okolí nových veřejných staveb. Proto v takových případech nabývá na významu zapojení přírodních prvků do urbanistické architektury. Pro tyto moderní veřejné komplexy stále větší roli hraje krajinná architektura. Materiály, které používá, voda, půda, rostliny, se uplatňují nejenom pro estetické nebo hygienické účely, ale i jako součást konstrukce. Svislá vegetace tak nahrazuje obklady, voda slouží jako ohrazující konstrukce a jejich prvek, keře jsou používány jako ohrady, půda – jako zeď, vysoké rostliny tvoří dokončené konstrukce: altány, zelené scény, památníky atd. Příloha E ukázka zahrad a parku v Kazachstánu.

Na pozemek by se mělo nahlížet jako na celek zahrnující okolní zástavbu. Okolní přírodní prostředí by mělo harmonicky rozvíjet zastavovanou plochu. Stávající budovy musí být analyzovány především z hlediska výdrže, hodnoty, racionálního využití, vlivu na budoucí zástavbu a okolní území.

Velký vliv na krajinné projektování v Kazachstánu mají přírodní podmínky, jako jsou například síla a směr převládajících větrných proudů, teplotní režim, trvání zimního období atd. Například v Astaně, kde převládá silný vítr, je nezbytné využití větruodolných druhů rostlin a větrolamu, geoplastiky, oplocení, aplikování aerodynamiky při projektování budov. Teploty a trvání sněhové pokrývky mají přímý vliv na architektonické a krajinné uspořádání

veřejných objektů. Pro Kazachstán, s výjimkou jihu země, je typické extrémní kontinentální klima. Průměrná teplota v lednu je $-4\text{ }^{\circ}\text{C}$ a v červenci $19\text{ }^{\circ}\text{C}$ až $26\text{ }^{\circ}\text{C}$. V zimě teploty klesají do $-45\text{ }^{\circ}\text{C}$, zatímco v létě přesahují $30\text{ }^{\circ}\text{C}$.

V Kazachstánu všechna roční období mají výrazné rysy – mrazivá zima, kvetoucí jaro, horké léto a rudý podzim. Studená zima přichází v listopadu a trvá až do dubna. Jaro je krátké a proměnlivé. Trvá od poloviny dubna do konce května. Jarní počasí se vyznačuje nestabilitou: jasný a teplý den může být prudce vystřídán náhlým ochlazením. Suché a horké léto začíná na konci května a trvá do poloviny září. Teploty mohou přesahovat $35\text{ }^{\circ}\text{C}$ – $40\text{ }^{\circ}\text{C}$. Podzim mívá stabilní počasí, vyskytují se noční mrazíky. Trvá od konce září až do počátku listopadu.

Nejvyšší teplota v Kazachstánu byla zaznamenána ve městě Turkestan na jihu země a dosáhla $49\text{ }^{\circ}\text{C}$. Nejnižší teplota $-57\text{ }^{\circ}\text{C}$ byla zaznamenána ve městě Atbasar v Akmolinském kraji. Kromě toho Astana je druhé nejstudenejší hlavní město po Ulánbátaru.

Drsné klima má velmi nepříznivý vliv na většinu rostlin. Proto pro studené oblasti je důležité volit odolné a nenáročné letničky, které byly vyšlechtěny speciálně pro severské parky.

Almagul Kakimžanova (2017) uvádí, že byl vyvinut speciální postup pro pěstování sazenic na území Kazachstánu. Rostliny pěstované in vitro metodou jsou zbaveny plísní, virů a škodlivých bakterií. Jsou zcela přizpůsobeny ke klimatickým podmínkám severního Kazachstánu. Nejprve byly vysázeny do květináčů pro vypěstování malých sazenic. Následně byly vysázeny jako plnohodnotné stromy podle všech norem a standardů výsadby městské zeleně. Jako ukázkový příklad lze uvést břízu karelskou (*Betula pendula* var. *carelica*).

Již od šedesátých let běží program „Přeměnit Kazachstán na velkou kvetoucí zahradu“. Týká se především jižních oblastí země – jablečných sadů Almatinského podhůří. V překladu z kazaštiny Alma-Ata znamená „dědeček jablek“. Tento název vznikl právě díky pěstování jabloní, odrůd Sieversova (*Malus sieversii*) a aport (*Malus* 'Aport').

Kuralaj Karibajev (2017) uvádí, že projekt byl velice slibný, avšak nebyl důkladně promyšlen. Kvůli malé vzdálenosti mezi novými a divokými zahradami došlo k nevyžádanému opylení, a v důsledku genetické eroze byla ztracena polovina mladých

stromů. Zbylé stromy dodnes prosperují a každoročně přináší úrodu jablek. V dalším regionu projekt pokračoval na 362 000 ha půdy.

V roce 2016 v Astaně byla uspořádána celoměstská ekologická akce, během které dobrovolníci zasadili 16 303 sazenic stromů: vrba purpurová (*Salix purpurea*), javor tatarský (*Acer tataricum*), borovice lesní (*Pinus sylvestris*), bříza karelská (*Betula pendula*), dub letní (*Quercus robur* L.), topol bílý (*Populus pyramidalis*), jeřáb ptačí (*Sorbus aucuparia*).

Na ploše 162 000 m² v Astaně bylo vysazeno až 7 mil. odolných letniček. V parcích převažují tyto druhy květin: kakost (*Geranium sp.*), aksamitník (*Tagetes sp.*), starček (*Senecio sp.*), petunie (*Petunia sp.*), slézovec (*Lavatera sp.*), růže (*Rosa sp.*), tulipány (*Tulipa sp.*), hřebíčkovce (*Syzygium sp.*), řebiček (*Achillea sp.*).

Správná volba vegetace vyžaduje půdní analýzu pozemku, kde budou rostliny vysazeny. V Astaně analýza složení půdy byla provedena podle metody Kačinského N. A. na objektu „Zahrada zamilovaných“.

Relativní zásaditost či kyselost půdy se měří podle stupnice známé pod názvem stupnice pH, začíná od bodu pH 0 do pH 14. Rostliny rostou v půdě v rozsahu od pH 4,5 do pH 7,5, ideální je pH půdy v rozpětí 5,7 až 6,7. (Brookes, 2000)

Podle fyzikálních vlastností půda je tmavě kaštanová písčitohlinitá. Analýza kationtové výměnné kapacity půdy ukázala výsledky: Ca (58,1 %), Mg (41,1 %) a malé množství Na (0,8 %) Humusový horizont je slabý 1 % – 2 %. Přítomnost sodíku zapříčiňuje špatné fyzické a chemické vlastnosti (bezstrukturní půda, alkalická reakce). V důsledku půda má nízkou úrodnost a patří k tmavě kaštanovým zasoleným půdám.

Nárůst akumulace rozpustných solí kaštanozemu zhoršuje agrochemické vlastnosti: snižuje se tloušťka humusového horizontu, zvyšuje se objemová hmotnost, zhoršuje se propustnost, zvyšuje se zásaditost a obsah rozpustných solí. Tyto faktory výrazně omezují výběr rostlin a ovlivňují další péči o ně. Pro zlepšení kvality půdy a navýšení objemu zeleně je nezbytný dovoz úrodné půdy nebo dokonce kompletní výměna.

Projektant postihuje podstatu umění a dovednosti projektovat krajinu až ve chvíli, kdy si uvědomuje, že nepracuje s plochou, ale s objemem a prostorem. (Simonds, 1965)

V Kazachstánu lze nejčastěji potkat pravidelné zahrady. Geometrický přístup se projevuje v uspořádání ulic, symetrii budov a parků, dokonce v designu záhonů. (Bogovaja, Fursova, 1998)

Obrázek č. 18 ptáčí pohled na park prvního presidenta republiky Kazachstán (zdroje: <
http://www.basire.com/en/visual_eng/viz02_eng/ >)

Městské záhony jsou nejběžněji navrženy ve tvaru obdélníku, čtyřúhelníku, oválu či kruhu.

Typy záhonů:

Obrázek č. 19 kruhy na záhonech (město Astana)

Obrázek č. 16 části kruhu na záhonech (město Astana)

Obrázek č. 21 fragment čtyřúhelníku (město Astana)

Obrázek č. 22 fragment mnohoúhelníku (město Astana)

Obrázky č. 19 - 22 Typy záhonů (zdroj: <<http://www.baital-astana.kz/node/94>>)

Geometrické těleso je prostorově omezený geometrický útvar, jehož hranicí je uzavřená plocha. Na zahradách a v parcích lze spatřit geometrická tělesa v podobě velkých stromů, malých okrasných stromků a keřů. Koule, krychle, kužel, složitá tělesa.

5.1.2 Renovace parku Žastar (Mládeže) ve městě Ust'-Kamenogorsk

V poslední době světová veřejnost věnuje stále větší pozornost zachování památek architektury a urbanismu. Pro velké množství institucí zabývajících se kulturou se rok 2000, který Unesco vyhlásilo rokem podpory kulturního rozvoje, stal klíčovým z hlediska finanční podpory. Díky tomu ředitel Východokazašského regionálního etnografického muzea Zajceva N. A. začala pracovat na uskutečnění dávného snu – koupi přilehlého území parku Kirova S. M. a jeho rekonstrukce a přejmenování na park Žastar. Území parku vždy tvořilo historické centrum města Ust'-Kamenogorsk.

Dříve se zde nacházelo tržní náměstí a Národní dům. Po návštěvě města sovětským státníkem a revolucionářem Kirovym S. M. v roce 1934 byl založen park, který po něm dostal

jméno. Později zde byl instalován pomník Kirovu S. M. Na založení parku a sázení stromů dohlížel Pankratjev D. G., známý odborník na zahradní umění, zelinářství a včelařství.

Na podzim roku 1935 bylo vysázeno 4806 stromů a keřů. Od té doby se park Kirova S.M. rozšířil a stal se pro městské obyvatele oblíbeným místem, kde tráví volný čas a odpočívají.

Změna majitele a nízký rozpočet způsobily postupné odumírání okrasných stromů a keřů, které se už neobnovovaly. Jejich místo obsadily méně hodnotné druhy – javor jasanolistý (*Acer negundo*) a topol černý (*Populus nigra*). Parkové cesty nebyly udržovány a nakonec se rozpadly.

V roce 2001 po předání parku do vlastnictví Východokazašského regionálního etnografického muzea začala rekonstrukce. Mladý architekt Megid' D. A. navrhl první stavbu v parku, kapli, na místě zbořené Pokrovské katedrály. Kaple zasvěcená novým mučedníkům a vyznavačům byla posvěcena a otevřena pro první návštěvníky 14. října 2001.

Jako místo trávení volného času park především nesměl ztratit funkcionalitu a musel stále představovat zájem pro obyvatele města. Proto zde vznikl skanzen a byla instalována obydlí starověrců a kozáků, kazašské auly. Pro Ust'-Kamenogorsk to byla první zkušenost budování tohoto druhu muzejní expozice.

Podle návrhu architektů a krajinářů v parku měly být vytvořeny kromě etnografického muzea další funkční zóny propojené rekonstruovanými cestičkami z klinkerových cihel. Ze starého muzea sem byly přemístěny sochy Rappoportova N., Frolova V. I., Kolnakova B. D. Vznikla dvě stromořadí: Alej novomanželů a Alej pohádek. Vhodně zvolené profesionální plastiky pohádkových postav se schovávají mezi smrky a jeřáby, aby malí návštěvníci měli z nich radost.

V muzeu bylo zřízeno zvláštní oddělení, které se zabývá obnovou a designem prostředí pomocí stromů, keřů a květinových kompozicí. Jeden rok postačil k tomu, aby přeměnili zchátralý park na kvetoucí oázu. Tento park je jediná krajinářsky profesionálně uspořádaná plocha ve městě. Při práci na tomto objektu pracovníci Altajské botanické zahrady ve městě Riddera pomáhali identifikovat staré a nemocné stromy. Po odstranění nevhodných stromů byly vysázeny rychlerostoucí a prachu a plynu odolné druhy, které poskytla botanická zahrada a obyvatelé města.

Vysázení rostlin má přesně daný systém a odpovídá moderním požadavkům krajinářského designu. Pracovníci oddělení zahradního designu se rozhodli vytvořit malou botanickou zahradu, ve které by rostly jak dekorativní trvalky ze zahraničí i domoviny, tak i divoké, ale neméně krásné rostliny z domácího prostředí. Kromě estetických faktorů při tvorbě krajinářských prvků se zohledňovala i funkcionalita všech parkových zón. Tak při zakládání sběratelských záhonů u kaple bylo prostudováno velké množství odborné literatury o klášterních zahradách, aby se výsledek co nejvíce přibližoval historickým tradicím. Květinové kompozice tvořily: kosatec (*Iris* sp.), pivoňka (*Paeonia* sp.), denivka (*Hermerocallis* sp.), lupina (*Lupinus* sp), většinu ze kterých dříve byly ke spatření pouze v zahraničních katalozích. Sběrka stromů z Altajské botanické zahrady čítá přibližně 50 druhů. Jsou mezi nimi úspěšně aklimatizované druhy z Přímořského kraje: arálie štíhlá (*Aralia elata*), korkovník amurský (*Phellodendron amurense*), ořešák mandžuský (*Juglans mandshurica*) uchvacují svou nevšední krásou. Zajímavé jsou i okrasné keře centrálního Ruska: brslen evropský (*Euonymus europaeus*), dříšťál thunbergův (*Berberis atropurpurea*), líska (*Corylus* sp.) aj.

V současné době při rekonstrukci zeleného prostředí byl vysázen přibližně jeden tisíc nových stromů a keřů; doplnění jejich počtu stále pokračuje. Pro uspořádání místní okrasné flory byl použit originální postup krajinářské výsadby zeleně. Designéři navrhli a postavili imitaci vodní nádrže s postupně stoupajícími břehy, které byly obloženy přírodním vápencem z lomu poblíž města. Na březích byla umístěna sbírka více než deseti druhů vrb (*Salix* sp.) s jejich krásnými tvary kmenů a listů, a tužebníků (*Spiraea* sp.), krásně kvetoucích keřů s bílými, růžovými a červenými květenstvími. Výpravy pracovníku designérského oddělení do okolní přírody doplnily sbírku léčivých bylin, okrasných, opadavých trvalek, které dnes zdobí svahy nádrže. Vodní hladinu zdobí leknín zakrslý (*Nymphaea tetragona*) a plavín (*Nymphoides* sp.), odkrývající své květy od časného rána. Půvabná lávka, spojující oba břehy, dostala od obyvatel města název Most přání. Návštěva praku by měla přinášet pocit radosti a klidu, nabíjet pozitivní energií. Proto v parku vzniklo velké množství trávníků nejrůznějších tvarů, barev a krajinářských designů, které vytváří jednotný celek. Jsou zde i strohé francouzské záhony s důmyslnými vzory, i přírodní houštiny anglických parků. V budoucnu se plánuje založení japonské zahrady. S příchodem jara návštěvníci parku se budou těšit podívanou na záhony tvořené padesátí tří druhů cibulovin z holandských chovů a deseti druhy růží.

Zvláštní pozornost přitahují tzv. stepní zóny v tradičním stylu, tvořené těmito rostlinami: osinatec (*Achnatherum* sp.), kostřava (*Festuca* sp.), slaník (*Halimodendron* sp.). U kozácké osady návštěvníci naleznou typické kozácké zahrádky. Byla dokončena stavba další vodní nádrže, instalace fontány na centrální ploše parku olemované čerstvě vysázenými stromy.

Za úspěch pracovníků muzea lze považovat již to, že se skeptický postoj občanů vůči prováděným pracím změnila na celkem pozitivní. Město a muzeum získaly místo, kde se mohou konat oslavy svátků a organizovat všemožné akce. Prezentace renovovaného parku proběhla 30. srpna 2002 v den oslavy Ústavy Republiky Kazachstánu a den města.

Na závěr lze říct, že park Žastar (Mládeže) je typickou ukázkou toho, jak vznikaly parky za SSSR na území dnešního Kazachstánu. Zakladatelem vždy byl významný státník, který vedl projekty výstavby muzeí, divadel, státních budov, knihoven, škol, lékáren a dokonce i obchodů. Díky tomu v okolí těchto objektů vznikala nová místa setkání mládeže, kde později byly zakládány aleje, zahrady a parky.

Po rozpadu SSSR Kazachstán byl postižen obrovským úpadkem ve všech oblastech (ekonomické, zemědělské, průmyslové, kulturní). Jedním z nejzávažnějších přírodních problémů se stalo mizení vodních zdrojů. Akutní nedostatek vody vyloučil možnost zavlažování a údržby parků a zahrad. V kritickém stavu byly všechny zemědělské plochy, země čelila kritickému úbytku úrodné orné půdy. Právě toto se stalo důvodem, proč krajinná architektura nebyla rozvíjena, a naopak chátrala. Počínaje rokem 2000 Kazachstán rychle dosahuje nové ekonomické úrovně a věnuje pozornost i rozvoji kulturního dědictví a vysázení zeleně ve městech. Ve velkých městech, jako jsou Almaty a Astana, je vidět, jak moderní obrysy obrovských budov se zjemňují pod nápoem vysokých stromů po celém městě i kolem něj. Jsou budovány nové rekreační a výstavní parky. Roste míra zapojení mladých krajinářů a sadovníků. Díky zahraničním dovozcům roste zaměstnanost obyvatel. Příloha G – ukátka parku Žastar.

5.1.3 Park zamilovaných v Astaně „Žastar Sajabagy“ – romantické místo plné nových tendencí

Contemporary gardens are usually linked to buildings constructed of glass, metal or concrete. As a reset, they rely heavily on hard landscaping and minimalist planting for their form and arrangement. (Osborne, 2013)

Mezi oblíbené pravidelné parky v Astaně patří Park zamilovaných. Byl založen v roce 2005 a je považován za jedno z nejromantičtějších míst hlavního města. Podle tehdejší módy park byl vytvořen na základě geometrické koncepce. Nově zakládané parky a záhony patřily k tradici pravidelných parků, které se podle jejich designu přiřazují k ruským parkům. Avšak ornamentální styl je odlišuje od všech světových parků. Základ tvoří starobylé tradiční kazašské zoomorfní vzory napodobující chování totemických zvířat (koně, velbloudí, sokoli a berani). Později byly reprodukovány části zvířecích těl: křídla, hlavy, rohy, hrby. V každém vzoru je patrný určitý významový odkaz. Hlavním principem geometrického uspořádání pravidelného parku je několik vyvýšených bodů v jeho okolí: obchodní centrum Chan-Šatyr a kancelářská budova Kazmunaj gaz, ze kterých lze pozorovat geometrii záhonů a rostlinných celků. Rostliny zasazené na záhonech symbolizují nadvládu člověka nad přírodou.

Jako kompoziční řešení parku posloužily moderní partery uspořádané ve vodorovné rovině a tvořených rostlinami a vodními prvky. Jako rostlinný materiál byly použity trávníky, květiny a boskety. Osa symetrie záhonů a cest vede k vodnímu prvku v centru parku. Ten představuje velkou a originálně řešenou fontánu se sochou, kterou darovala její autorka, rakouská princezna Gabriela von Habsburg. Socha z 16 podkov čtyř koní směřujících na čtyři světové strany symbolizuje svobodu a otevřenost kazašského lidu. Podkovy jsou vyrobeny z nereze, a proto oblíbený zvyk házet minci do fontány může skončit korozí kovu. Všechny podkovy jsou umístěny na pomyslném kole, které symbolizuje sjednocení všech národů a pohyb kupředu.

Obrázek č. 23 pohled do fontány

(zdroj:<<https://yandex.ru/collections/card/58c637d9215a84c8f2754851/>>)

„Kolem parku se nachází trávníkové partery v kombinaci s menšími plastikami symbolizujícími lásku, přírodu a svobodu kazašského lidu“ (Andreev, Rybakova, 2016)

Obrázek č.24 pohled do malých soch (zdroj:<

https://www.tripadvisor.ru/LocationPhotoDirectLink-g293944-d8667353-i152816086-Park_of_Lovers-Astana_Akmola_Province.html>)

Hlavním kompozičním prvkem zahrady je bronzová socha křehké dívky a chlapce, díky které park získal své jméno. Symbolem věčné lásky a věrnosti obyvatelé Astany nazývají bronzovou sochu „Bakytym menin“ (Moje štěstí), spojující dva srdce v jejich něžném citu. Není to pouze další socha, ale nejerotičtější památník ve Střední Asii. Její autor, architekt Tolepbaj Jerbolat, zvětšil ve svém díle ty nejněžnější city. Kazašská kráska je oblečena do průhledných mokrých šatů. Zvýrazňují všechny záhyby jejího překrásného těla, avšak nevypadá vulgárně. Se svým mladým džigitem dívka s jistotou kráčí do budoucnosti. Atmosféra lásky a romantiky naplňuje celý park. Jsou zde lavičky „prvního polibku“ a „usmíření“.

Obrázek č. 25 pohled do sochy „Moje štěstí“ (zdroj:<

<https://fotki.yandex.ru/next/users/snakekvv/album/356365/view/1008119>>)

Na 14 hektarech bylo vysázeno přes tři tisíce mladých lip (*Tilia* sp.), smrků (*Picea* sp.), borovic (*Pinus* sp.), bříz (*Betula* sp.) a topolů (*Populus* sp.) a také netypické pro toto podnebí

javory (*Acer sp.*) a jilmy (*Ulmus sp.*). Všechny trávníky a květinové záhony byly uspořádány podle německé technologie, protože právě v Německu krajinářství má hluboké kořeny a tradici.

Prezident Republiky Kazachstán Nursultan Nazarbajev také přispěl k rozvoji zelené oázy a zasadil strom označený svým jménem. Kazašští vítězové olympijských a paralympijských her, zasloužili členové olympijského hnutí založili novou alej na počest slavných sportovců a zasadili 19 smrků (*Picea schrenkiana*) pro každou získanou medaili na olympijských a paralympijských hrách 2016 v Riu de Janeiru.

Obrázky č. 26-27 olympijská a paralympijská alej (zdroj:

https://www.tripadvisor.ru/LocationPhotoDirectLink-g293944-d8667353-i152816086-Park_of_Lovers-Astana_Akmola_Province.html>)

Tento park je nejoblíbenějším místem pro svatební obřady a focení novomanželů. Rády se po něm procházejí rodiny s dětmi a páry všech věkových kategorií. Příloha H – ukázka parku „Žastar Sajabagy“

6 Význam ornamentalismu pro evropské a východní zahrady na příkladu České republiky a Kazachstánu

Kořeny umění ornamentalismu sahají do pradávných pohanských dob, kdy nejrůznější znaky, symboly a rostlinné vzory sloužily nejenom jako ozdoby, ale i jako magické a obřadové prvky.

Největšího rozvoje ornamentalismus dosáhl v oblastech, kde velký význam mělo zobrazování reality pomocí symbolických prostředků: ve Starověkém Orientu, předkolumbovské Americe, starověkých východních kulturách a středověké Evropě.

Starověké ornamentální vzory časem pozbyly svůj kultovní význam, ale zachovala se a dále rozvíjela okrasná funkce. Každá historická epocha a každá kultura vytvářela vlastní systém vzorů. Nejlépe je to vidět v lidové tvorbě, jejíž ustálené tradice se nám dochovaly.

Ornamentální systém, rytmické opakování nekonečné spleti geometrických a rostlinných vzorů, podřízených matematickým principům, od evropských badatelů dostal název arabeska. Vznikla v 8. – 9. století ve Francii.

6.1 Ornamentalismus v Kazachstánu

Pro muslimy umění je důkazem boží existence. Jeho krása musí být neosobní, tedy abstraktní a univerzální. (Burkhardt, 2009)

Specifika islámského umění spočívá ve skutečnosti, že zásadně ignoruje člověka. Tento druh umění pracuje s pojmy a významy, na rozdíl od evropského umění, které se projevuje v námětech, tématech nebo obrazech. Islámské umění se zaměřuje na zprostředkování náboženských formulí dosvědčených v Koránu, jakými jsou například tvrzení vyjádřené principu monoteismu – *tauhid*. Islámské umění se jeví jako ucelený systém, ve kterém obrovskou, ne-li zásadní roli hraje právě ornament. Je přítomen ve všech uměleckých projevech, spojuje všechny umělecké prvky a zajišťuje celkovou harmonii.

Islámský geometrický ornament je tvořen opakujícím se vzorem z nejrůznějších linií, záhybů, překřížení, kruhů a dalších tvarů. Avšak nejdůležitější je na něm skutečnost, že samotný ornament není redukován na pouhý vzor. Skutečné pochopení toho, co geometrický ornament vyjadřuje, leží za hranicemi zraku. Ve své podstatě je ornament svéráznou plochou pro symboly, které lze správně pochopit pouze prostřednictvím poznání islámské kultury.

Ornamentální umění dosáhlo velkého rozkvětu ve městě Termez v Uzbekistánu. Starověký Termez je královstvím ornamentálního umění, jehož vrchol připadl na 11.–12. století. Velkou hodnotu představuje dochovaný fragment rytiny ze zdi mauzolea Hakima at-Termezi. Jsou na něm vyobrazeny originální kompozice ze stylizovaných trojlístků, připomínající samarkandské ornamenty.

V rozmanitém ornamentálním umění Kazachstánu, které lze pozorovat na starověkých archeologických památkách, se vyvinuly motivy geometrické, zoomorfní, kosmogonické a rostlinné povahy. Podle původu lze rozdělit kazašský ornament na dvě skupiny: do první patří ornamenty, které vznikly v domovině a jsou původně kazašské. Druhá skupina zahrnuje

ornamenty, které byly přejaty od jiných národů, mezinárodní vzory. Kazašský lidový ornament čítá přibližně 200 druhů vzorů. Podle námětu jsou rozděleny na:

1. Kosmogonický (spojený s vyobrazeními Slunce, Měsíce a hvězd). Symbolizuje svět, čtyři světové strany a neustálý pohyb. Je tvořen tvary, jako jsou „ай“ — měsíc, „жұлдызша“ — hvězdy, „күн нұры“ — sluneční svit, „күн көзі“ — sluneční oko, „ай гүл“ — měsíční květina.

2. Ornament spojený s názvy zvířat, částmi jejich těl aj. Základními vzory tohoto typu ornamentu jsou „кошқар мүйіз“ — beraní roh, „ит құйрық“ — psí ocas, „өркеш“ — velbloudí hrb, „түйе мойын“ — šíje a otisk kopyta, „аша тұяқ“ — pár kopyt, „арқар мүйіз“ — roh ovce argali.

3. Ornament spojený s názvy malých zvířat a hmyzu: „алақұрт“ — hadí hlava, „құмырсқа“ — mravenec, „жыланбауыр“ — hadí břicho, „көбелек“ — motýl, „шыбын қанат“ — muší křídla.

4. Ornament spojený s názvy ptáků: „құсқанат“ — ptačí křídla, „қазтабан“ — husí tlapky, „қазмойын“ — husí krk, „құсмойын“ — ptačí krk, „құстұмсық“ — ptačí zobák.

5. Rostlinné ornamenty jsou tvořeny následujícími motivy: „үш, бес, алты, сегіз, он екі жапырақты гүлдер“ — listy, palmety, trojlístky, roučata, květy, „тарақ“ — hřebínek. Propletení těchto vzorů symbolizují pojmy jednoty a soudržnosti, determinismu života na Zemi.

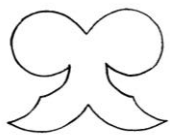
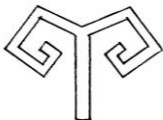

6. Ornament spojený s pracovním a domácím nářadím: „балта“ — sekera, „түйме“ — knoflík, „ожау“ — naběrač, „балтақ“ — berla, „сыңар өкше“ — podpatek.

7. Ornament spojený s geometrickými tvary: „шаршы“ — čtverce, „ромб“ — kosočtverce, „тік төрт бұрыш“ — obdélníky, „көп бұрыш“ — mnohoúhelníky, klikaté čáry – symbolizují magické talismany chránící před zlými duchy.

Za původce ornamentálního umění se považuje rozšířený v lidovém životě vzor rohů. Například zoomorfnní vzory: „кошқар мүйіз“ — beraní rohy, „қос мүйіз“ — pár rohů,

„сыңар мүйіз“ — jeden roh. Hluboko do starých časů sahají motivy, jako jsou „қарға тұяқ“ — vraní tlapka, „аша тұяқ“ – rozdvojené koryto, „құсмұрын“ — ptačí zobák, „құсқанат“ — ptačí křídlo, které jsou založeny na četných námětech výrazného umění „zvířecího“ stylu.

Tabulka č. 1 Ornamenty užívané v architektuře kazašských zahrad a parků (obrázky v tabulce č.1 jsou vlastní kresba)

	<p>„Қошқар құйрық“ beraní roh — nejrozšířenější a nejstarší kazašsky ornament znamená “bohatství a pohodu”.</p>
	<p>„Қырыкбүйіз“ čtyřicet rohů — symbolizuje úspěch.</p>
	<p>„Қос мүйіз“ pár rohů — ornament se skládá ze zlomeného obdélníku a 4 krát ohýbaný směrem dovnitř, symbolizuje hojnost.</p>
	<p>„Өркеш“ velbloudí hrb — obvykle umístí uprostřed barevné kompozice, symbolizuje ostražitost.</p>
	<p>„Ит құйрық“ psí ocas — symbolizuje sílu a rychlost.</p>
	<p>„Өркеш“ velbloudí hrb — symbolizuje spojení s předky a paměť.</p>

V minulosti barva používaná pro barvení ornamentů měla symbolický význam a vyjadřovala konkrétní pojmy. Každá ze tří základních barev (modrá, žlutá a červená) a dvě achromatické barvy měly význam určitých pocitů a přání. Tak modrá barva symbolizovala nebe a uctívání boha Tengri. Červená sloužila jako symbol ohně a Slunce, bílá – pravda, čistota, radost a štěstí, žlutá – rozum, černá – země, zelená – jaro a mládí. Barva a ornament ve starých dobách měly kultovní význam.

Tabulka č. 2 Vztah mezi barvami ornamentu a druhy rostlin

Barva	Symbolismus	Rostlina
Modrá	Čistota	<i>Geranium sp.</i>
Červená a oranžová	Síla, usilování	<i>Tagetes sp.</i>
Bílá a šedá	Nevinnost	<i>Senécio sp.</i>
Růžový	Láska	<i>Rósa sp.</i>

Ovládnutí ornamentálního umění bylo podmínkou pro úspěšného umělce. Při tvorbě ornamentu se musely dodržovat následující postupy:

1. Ornament musí odpovídat objemu a tvaru výrobku.
2. Ornamentální kompozice musí ladit s pozadím osnovy.
3. Ornament musí být symetrický.
4. Dekorativní střed kompozice a její okraje musí být zvýrazněny odlišnými barvami.

Sémantická složka ornamentálního umění dnes již zanikla. Zatímco dříve ornament doprovázel Kazacha a jeho kočovné předky po celý život, dnes je jeho role omezena na funkci suvenýru, někdy na funkční použití v životě moderního obyvatele země. Dnes se ornamentální umění rozvíjí zásluhou tvůrčího přístupu designérů a architektů, kteří ho využívají ve stavební i krajinářské architektuře.

Obrázek č. 28 příklad životního ornamentalismu (Gryanikova, Rajymkulova. 2005)

6.2 Ornamentalismus v České republice

Arabesky a grotesky (z italského slova „*grotta*“) poprvé na sebe upozornily v době renesance, kdy byl zpřístupněn Neronův Domus Aurea. Ve Zlatém domě byly objeveny části nástěnných maleb utvořené převážně dekorativními ornamentálními motivy propojenými složitým spletením rozmanitých linií. Viněty, propojující mezi sebou různé scénky, dodávaly malbě na zdech a plafondech kompoziční ucelenost.

Technicky vzato grotesky umožňovaly propojení velkých ploch vyzdobených nejrůznějšími motivy. Je příznačné, že ornamentalismus odrážel vývoj masové dekorativní tvorby motivů a potřebu rychlého zaplnění rozsáhlých ploch. Arabesky nevyplňovaly žádné prostory a hrály druhotnou roli dekorativního propojení částí do jednoho celku.

Zájem o arabesky, nejprve v Německu a později i v Čechách, a jejich objevení v období renesance, vyvolal článek Immanuela Kanta. V *Kritice čistého rozumu* (1790) Kant rozlišoval dva druhy krásy – čistou (*pulchritudo vaga*) a podmíněnou (*pulchritudo adhaerens*). Podmíněná krása je vždy spojena s konceptem objektu a posuzuje jeho dokonalost v souladu s tímto konceptem. Čistá krása nezávisí na konceptu předmětu.

Květiny jsou čistá přírodní krása, která se bezcílně splétá do ornamentů z listů a stébel, ale nemají žádný význam, nezávisí na žádném pojmu, a přesto se nám tolik líbí. Nezobrazují objekt, který by vyjadřoval konkrétní pojem. Je to čistá krása. (Immanuel Kant, 1790)

Arabeska nemá žádný význam, ale vytváří vztah, spojuje do celku různé sémiotické sféry a pomyslné prostory – hudbu, barvu a matematiku.

Rozvoj architektonických stylů přináší do Čech gotický ornamentalismus. Prochází různými světy a jeho hlavní funkcí je propojení pozemského a nebeského, materiálního světa s ideálním. Arabeska – to je pohyb, střemhlavý výstup po schodech, protnutí různých vrstev reality. Přírodní a rostlinné ornamenty zde převládají.

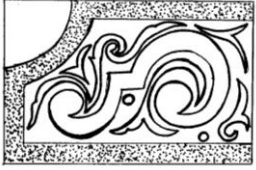

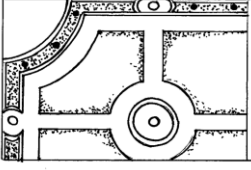
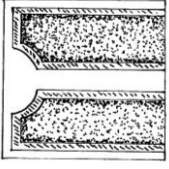
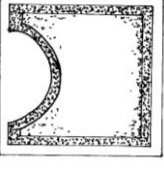
Autoři jakýchkoli ornamentů museli umět pracovat z lidovými motivy, mít velkou představivost a umět využívat různé stylizace (rostlinné, zvířecí atd.) Nejrozšířenější druhy ornamentů:

1. Geometrický – nejstarší druh ornamentu. Bývá tvořen trojúhelníky, čtverci, ovály, kruhy a eliptickými tvary.

2. Přírodní ornament tvořily nesčetné druhy rostlin. Mohlo to být proplétání květů, listů a větví. Díky speciální stylizaci listů ornament mohl mít zoubkovaný tvar. Přírodní symbolika hrála velkou roli v náboženských obřadech. Velkou popularitu získaly tyto rostliny: růže (*Rosa sp.*), lilie (*Lilium sp.*), palma (*Arecales sp.*), lotos (*Nelumbo sp.*).

Tabulka č. 3 Ornamenty užívané v architektuře českých zahrad a parků (obrázky v tabulce č.3 jsou vlastní kresba)

	Krajkový
	Ornamentální
	Anglický
	Plocha zaplněná květinovou zahradou
	Plocha zaplněná trávnikem

Díky českému podnebí a bohaté floře v českých zahradách lze najít květy téměř všech odstínů od šedo-bílého až po purpurově fialový.

Tabulka č. 4 Vztah mezi barvami ornamentu a druhy rostlin

Barva	Symbolismus	Rostlina
Modrá	klid, otevřenost a mír	<i>Hortenzie, Iris</i>
Růžová	nobles a štěstí	<i>Hyacinthus</i>
Fialová	hrdost, důstojnost a úspěch	<i>Geraniu, Viola</i>
Červená	síla a vášnivá láska	<i>Rosa</i>
Bílá	neviností, pokorou a úctou	<i>Lilium</i>
Žlutá	radost a bezstarostnost	<i>Tulipa, Narcissus</i>
Oranžová	energii a nadšení	<i>Helenium</i>

Díky skutečnosti, že v 21. století se začala věnovat velká pozornost českým zahradám a parkům, podařilo se zachovat kulturní dědictví země. Samozřejmě, že některé prvky prošly změnami, podmíněnými inovacemi a technickým pokrokem, avšak základní principy a barvené řešení českého zahradního umění se zachovaly.

7 Hlavní společné prvky a rozdíly parku České republiky a Kazachstánu

Tabulka č. 5 Hlavní společné prvky a rozdíly parku v Praze a v Ust'-Kamenogorskem

	Česká republika	Kazachstán
Prvek	Vrtbovská zahrada (Praha)	Park Žastar (Ust'-Kamenogorsk)
Voda	V dolní terase dominantním prvkem je – fontána.	Rybník není dominantním prvkem parku.
Socha	Kolem zahrady umístěny sochy.	Kolem zahrady umístěny sochy.
Ornamentalismus	Záhony se skládá z krajkových parterů.	Viditelný soulad geometrických a volných linií v záhonech.
Barevnost	Díky velkému množství keřů a jehličnanu, dominantní barva je zelená v kombinace s růžovou, fialovou a modrou.	Díky velkému množství keřového a stromového patra, dominantní barva je zelená v kombinace s oranžovou, červenou, žlutou a modrou.

Tabulka č. 6 Hlavní společné prvky a rozdíly parku v Praze a v Astaně

	Česká republika	Kazachstán
Prvek	Park na Karlově náměstí	Park Žastar Sajabagy v Astaně
Voda	Dominantním prvkem je – fontána.	Dominantním prvkem je – velká fontána.
Socha	Sochy umístěny kolem parku a jsou druhořadé prvky.	Vedle fontány je socha „Bakytym menin“ (Moje štěstí) a je druhých dominantním prvkem.
Ornamentalismus	Převládá přírodní ornamentalismus.	Přísný geometrický motiv v kombinace s ornamentálním záhonem.
Barevnost	Díky velkému množství keřového a stromového patra, dominantní barva je zelená v kombinace s pastelovým odstínem záhonu.	Díky velkému množství keřového a stromového patra, dominantní barva je zelená. Uprostřed parku je velký záhon, který se skládá s kombinace velkého množství ornamentu. Základní barvy jsou: červená, žlutá, oranžová, růžová.

8 Závěr

Na základě provedeného porovnání městských parků a zahrad Evropy a Středního východu na příkladu České republiky a Kazachstánu lze určit hlavní rozdíly a shody v přístupu k tvorbě zelených zón v těchto kulturách. Evropské parky ušly dlouhou cestu vývoje krajinné architektury: vliv jiných kultur a války, kvůli kterým se zpomaloval vývoj země, to vše odráželo krajinářství.

Principy tvorby zahrad ovlivněné dějinami lze pozorovat na příkladu velkolepých pražských zahrad. Přes řadu válek, kterými země prošla, zájem o kulturní dědictví vzrostl, což ovlivnilo intenzitu zakládání parků.

Zcela odlišnou cestou se vydalo krajinářství Středního východu. Kvůli drsným klimatickým podmínkám se krajinářství začalo rozvíjet mnohem později. Hlavní překážkou se stala skutečnost, že větší část půdy na území Kazachstánu se nehodí pro zakládání zahrad a parků. Avšak po vzpamatování se po rozpadu SSSR od roku 2000 přišel rychlý rozvoj všech odvětví architektury, která poskytují možnost zachovat kulturní dědictví země. Zakládají se nové moderní parky, rekreační a výstavní. Rozvíjí se zahrady a floristika.

Na základě této bakalářské práce, ve které bylo popsáno několik typů parků, historické, městské a výstavní, lze říct, že principy zakládání zelených zón v České republice a Kazachstánu jsou značně podobné. Hlavními prvky zahrad jsou dominanta, vodní prvek a barevnost. Hrají stejně významnou roli pro oba typy zahrad, evropské a východní. Avšak provedení se zcela liší. Lze to spojit s odlišnou kulturní tradicí, konkrétně s ornamentalismem. V Kazachstánu převládá striktní rozlišování linií a ornamentů, což nejlépe ukazují nízké květiny a výrazný rozdíl ve volbě barevných kombinací – červená, žlutá, zelená a fialová, růžová a šedá.

V České republice převládá přírodní typ ornamentu. Volné kvetení rostlin dodává pocit svobody a lehkosti. Barevnost se téměř vždy pohybuje v pastelových nekřiklavých odstínech a navozuje romantickou náladu.

9 Seznam použité literatury

Aitzhanova, B. Астана готовится к празднованию дня города [online]. 2015 [cit. 2018-04.16]. Dostupné z <<https://strategy2050.kz/ru/news/23270>>

Andreev, M.D., Rybakova, M.Y. Геометрические фигуры и тела на клумбах и в парках Санкт-Петербурга [online]. 2016 [cit. 2018-03.03]. Dostupné z <<http://yun.moluch.ru/archive/8/528/>>

Bašeová-kočáková, O. Pražské zahrady. Praha.: Panorama, 1991. 248 str. 1. vydání. ISBN 80-7038-109-4

Bažant, J. Bažantová, N. Vrtbovská zahrada v Praze. Praha.: FESTINA LENTE PRESS CZ, 2011. 45 str. ISBN 978-80-254-9200-0

Bogovaja, I. Fursova, L. Ландшафтное искусство. Москва.: Агропромиздат, 1998. 223 str. ISBN 5-10-000228-X

Brookes, J. Všechno o zahradě. Praha: Fortuna Print, 2000. 288 str. ISBN 80-86144-38-0

Burkhardt, T. Искусство ислама. Язык и значение. Таганрог.: Ирби, 2009. 288 str. ISBN 5-94673-050-9

Chvarc, M. Vrtbovský sad [online]. 11 července 2017 [cit. 2018-03.04]. Dostupné z <<https://pragagid.ru/vrtbovska-zahrada-1191>>

Pacáková-Nošťáková, B. PRAHA Zahrady a parky. Praha.: Karolinum, 2016. 319 str. ISBN 978-80-246-2625-3

Diffenbaugh, V. The Language of Flowers. Москва: Рипол классик, 2015. 320 str. ISBN 978-5-386-08398-4

Dzhanibekov, U. Эхо...По следам легенды о золотой домбре. Алма-Ата.: Онер, 1991. 304 str. ISBN 15-89840-494-5

Hrdlička, Z, Hrdličková, V. Umění japonských zahrad. Praha: AGRO, 1996. 159 str. 1. Vydání. ISBN 80-7203-002-7

Immanuel, K. Критика способности суждения. СПб.: Наука. Ленинградское отделение, 2006. 512 str. ISBN 5-02-026937-9

Ivanovskaya, V. Исламские орнаменты. Москва: Издательство В. Щевчук, 2007. 208 str. ISBN 978-5-94232-040-9

Кап, G. История Казахстана. Алмата: Алматыкітап, 2011. 312 str. ISBN 978-601-01-0740-3

Kacharova, O. Изучение национальных символов, казахского орнамента, национальной одежды [online]. 2015 [cit. 2018-03.12]. Dostupné z <<https://infourok.ru/prezentaciya-izuchenie-nacionalnih-simvolov-kazahskogo-ornamenta-nacionalnoy-odezhdi-906580.html>>

Osborne, M. Roof terrace gardening. London: AQUAMARINE, 2013. 144 str. ISBN-13: 978-1-908991-08-9

Pavlačková, K. Pavlačka, R. Zahradní architektura pro každého. Praha: Computer Press, 2002. 128 str. 1. Vydání. ISBN 80-7226-603-9

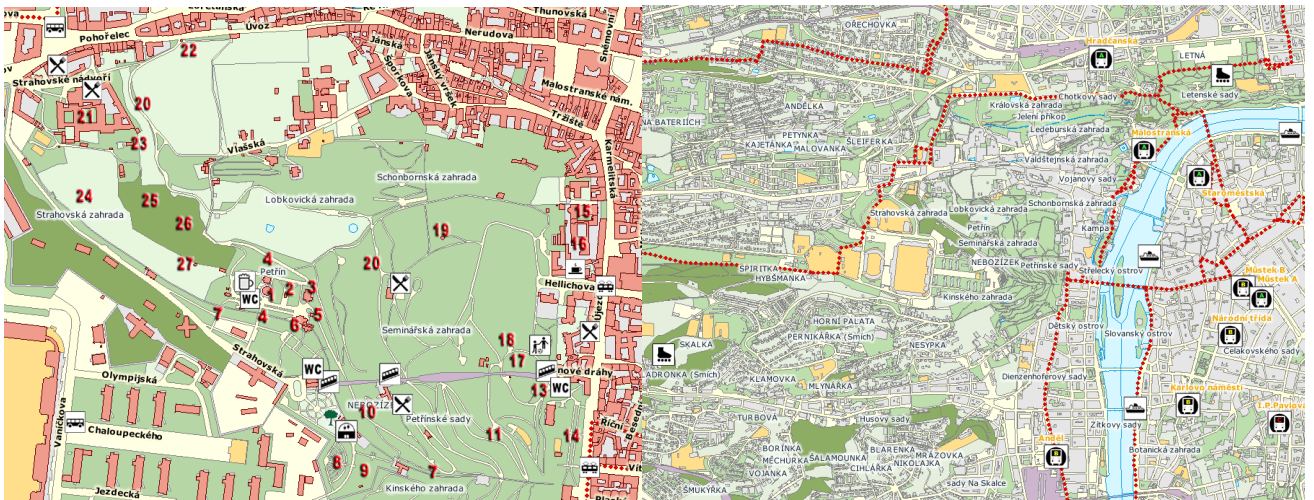
Shevtsova, A.A. Казахский народный орнамент: истоки и традиции. Алмата.: Этносфера. 2007. 300 str. ISBN 9785931250502

Turner, T. European gardens history, philosophy and design. India: Replika Press, 2011. 410 str. ISBN 13: 978-0-415-49684-1

Центральная азия: найди и сохрани свои яблони. 27.12.2017. online – eko-časopis. "ЛИВЕНЬ. Living Asia". Kazachstán. Dostupné z <http://livingasia.online/2017/12/27/central_asia_naydi_sohrani_svoi_yabloki/>

10 Přílohy

Příloha A – mapa Petřín

(zdroj: <http://portalzp.praha.eu/jnp/en/environment/prague_nature_and_city_greenery/parks_and_gardens/premises_of_gardens_on_the_petrin_hill_2.shtml>)

Příloha B – mapa Vrtbovský zahrady

(zdroj: <<http://presbariery.cz/cz/sluzby/odborne-knihovny/item/10345-vrtbovska-zahrada>>)

Příloha C – pohled do parku na Karlovo náměstí

(zdroj:<<http://www.regiony24.cz/112-231328-na-promene-karlova-namesti-budou-pracovat-spickove-svetove-tymy>>)

(zdroj:<https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Novom%C4%9Bstsk%C3%A1_radnice,_pohled_na_Karlovo_n%C3%A1m%C4%9Bst%C3%AD.jpg>)

Příloha D – sochy Karlova náměstí

Benedikt Roezl

(zdroj:<<http://statues.vanderkrogt.net/object.php?webpage=ST&record=czpr053>>)

Jan Evangelista Purkyně

(zdroj:< <http://www.souteze.strakonice.eu/node/1510> >)

Karolíny Světlá

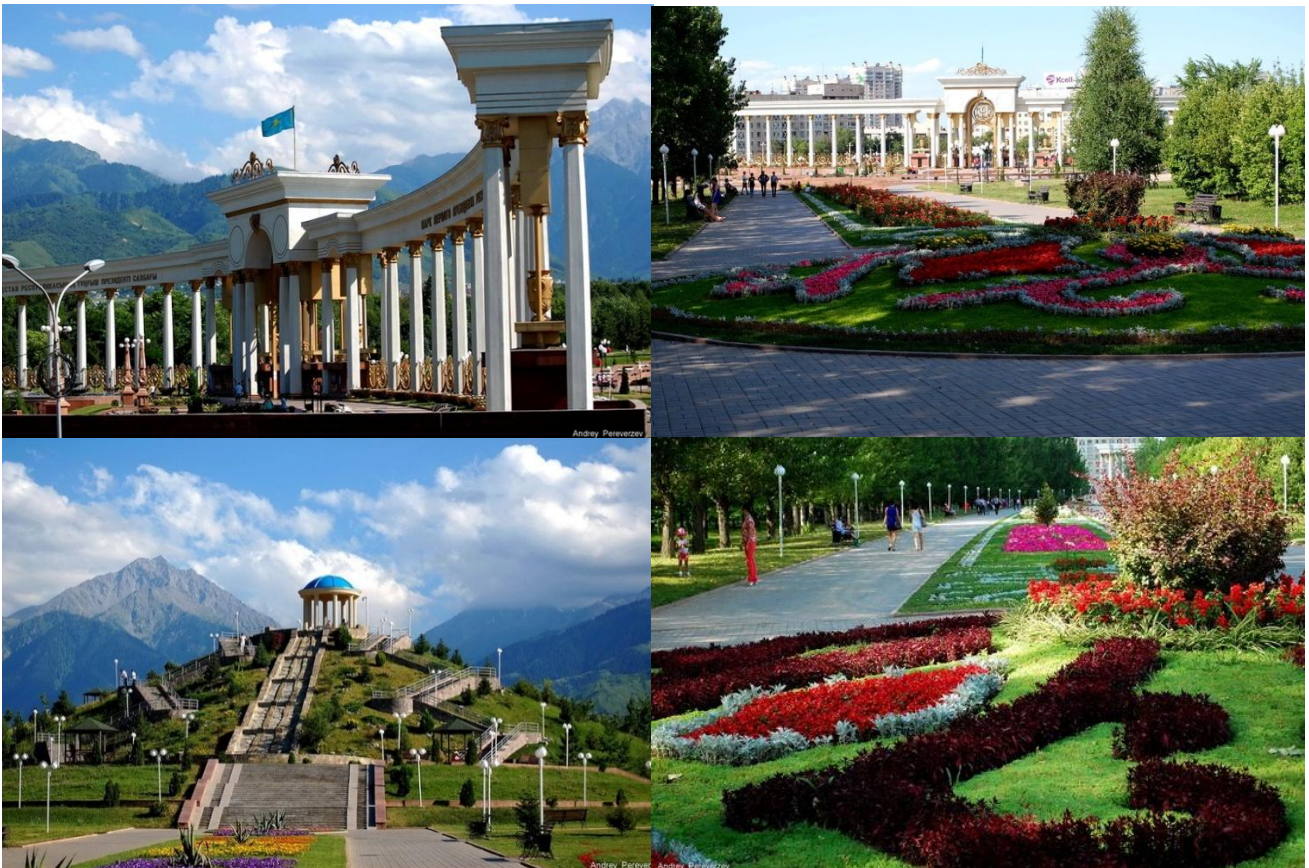
(zdroj:< <http://www.atlasceska.cz/praha/svetla-karolina/> >)

Eliška Krásnohorská

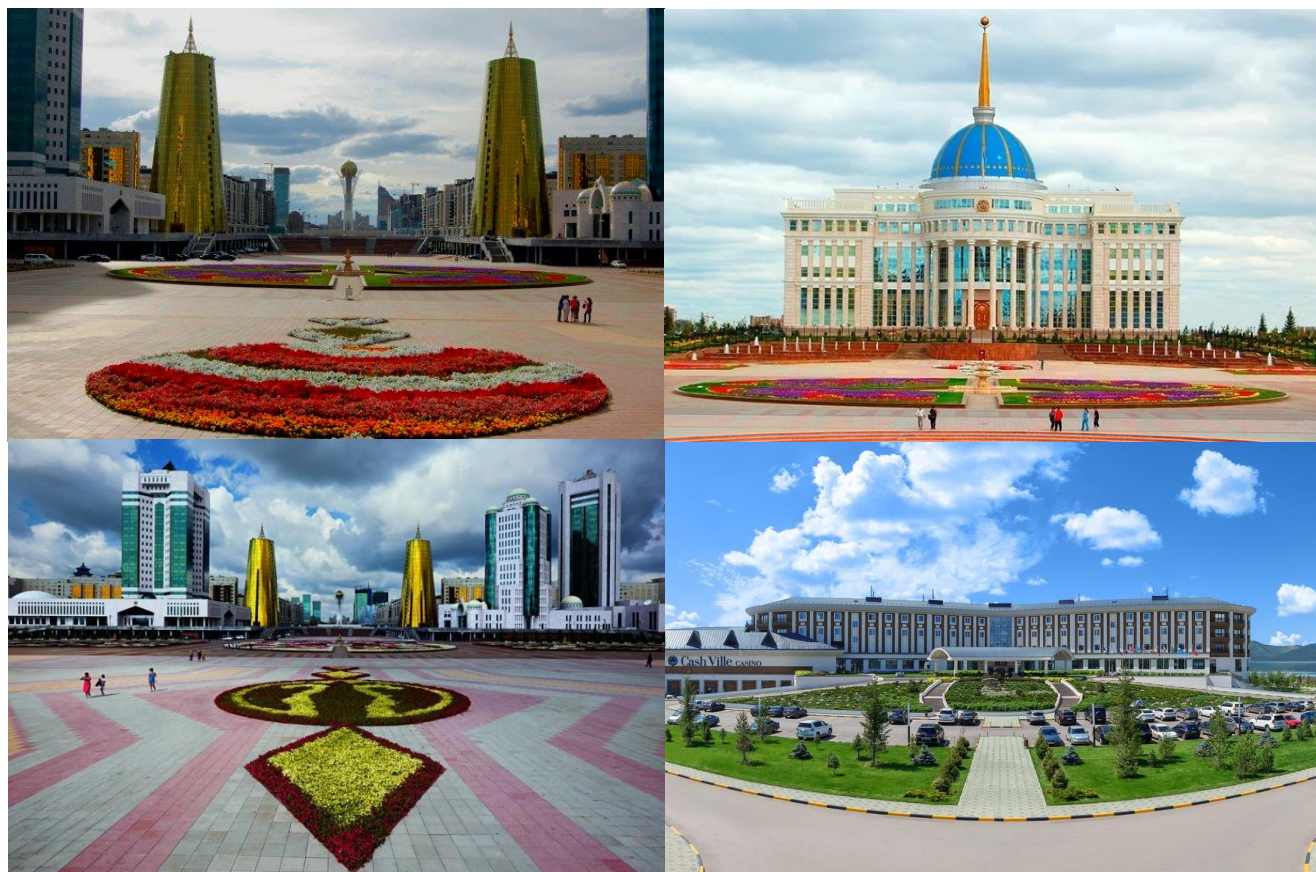
(zdroj:<https://cs.wikipedia.org/wiki/Seznam_kulturn%C3%ADch_pam%C3%A1tek_na_Nov%C3%A9m_M%C4%9Bst%C4%9B_%E2%80%93_Praha_2>)

Příloha E – ukázka zahrad a parku v Kazachstánu v Almatě

(zdroj:< <http://aboutkazakhstan.com/blog/cities/the-park-of-the-first-president/>>)

v Astaně

(zdroj:< <http://today.kz/news/turizm/2017-09-20/750568-astana-vhodit-v-top-3-gorodov-sng-dlya-turizma/> >)

Příloha F – ukázka parku „Žastar“

(zdroj:< <http://altai.kz/20696-parks-ust-kamenogorsk-communal-ownership-akimat.html> >)

Příloha G – ukázka parku „Žastar Sajabagy“

(zdroj:< <https://yandex.ru/collections/card/58a340667fd0240075e66405/> >)